

سنگے فرزا و مرزے

وظائف فرندان در قبال والدین
در آئینہ قرآن و روایات
فاطمہ احمدی
با تاکید بر دعای بیست و یکہ ہارم ص حیفہ شجادیہ

www.kop.ir

سرشناسه: احمدی، فاطمه، ۱۳۴۳ -

عنوان قرارداد: صحیفه سجادیه، فارسی - عربی، برگزیده، شرح

عنوان و نام پدیدآور: فرزاندی و فرزندی : وظایف فرزندان در قبال والدین در آئینه قرآن و روایات تأکید بر نای بیست و چهارم صحیفه سجادیه/فاطمه احمدی

مشخصات نشر: تهران : سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۸۴ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۴۳۶۳۸-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان دیگر: وظایف فرزندان در قبال والدین در آئینه قرآن و روایات با تأکید بر دعای بیست و چهارم صحیفه سجادیه.

موضوع: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۲۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه، برگزیده -- نقد و تفسیر

موضوع: دعاها

موضوع: Prayers

موضوع: والدین -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Islam -- Religious aspects -- Parents

موضوع: والدین -- احادیث

موضوع: Hadiths -- Parents

موضوع: والدین در قرآن

موضوع: Parents in the Qur'an

شناسه افزوده: علی بن حسین (ع)، امام چهارم، ۲۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه، برگزیده . شرح

شناسه افزوده: سازمان اوقاف و امور خیریه، انتشارات اسوه

شرکت چاپ و انتشارات اسوه

فرزانگی و فرزندی

نخستین فرزندان در قبال والدین
از آینه قرآن و روایات

فلامه احمدی

مشر: انتشارات اسوه

طراح گرافیک: حسن مختاری (حتم)

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه بزرگ قرآن کریم

(۱۴-۲۵-۶۶۴۲۲۲۱۱)

شابک ۳-۶۳۸-۶۲-۹۶۲-۹۷

نوبت چاپ: اول: بهار ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بهاء: ۲۴۰۰۰ تومان

فروشگاه و نمایشگاه دائمی

• فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان انقلاب، ابتدای پل کالج، روبروی خیابان خارک، پلاک ۷۸۷

تلفن: ۶۶۴۱۸۰۹۹ و ۶۶۴۰۱۷۴۷ نمابر: ۶۶۴۱۸۰۲۲

• فروشگاه شماره ۲: قم، خیابان ارم، مقابل پاساژ قدس

تلفن: ۳۷۷۴۱۲۸۲ نمابر: ۳۷۷۳۷۶۶۰

• فروشگاه شماره ۳: قم، بلوار معلم، مجتمع ناشران، پلاک ۳۰

تلفن: ۳۷۸۴۱۷۲۱-۲۳

فهرست مطالب

- ۹ مقدمه
۱۳ مفهوم شناسی وازگان

فصل اول:

حقوق والدین در قرآن و روایات

- ۲۳ منشأ حقوق والدین
۲۶ احکام حقوق والدین
۳۰ جهانی و فردینی بودن حقوق والدین
۳۳ حقوق والدین در سیره نبوی (علیه السلام)
۱ حقوق و روابط متقابل والدین و فرزندان
۴۶ پیوستن فرزندان مؤمن، به والدین مؤمن در قیامت
۱ قطع رابطه ارحام غیر مؤمن در قیامت
۵۶ پدران روحانی امت

فصل دوم:

وظایف شناختی فرزندان در قبال والدین

- ۷۳ شناخت حدود محبت و اطاعت، نسبت به والدین
۸۰ شناخت حقوق و منزلت والای والدین
۸۷ شناخت رنج‌ها و زحمات والدین

- ۹۱ شناخت پیامدهای احسان و عقوق والدین
- ۹۸ شناخت قیاس ناپذیر بودن حقوق والدین با فرزندان
- ۱۰۱ جبران ناپذیر دانستن محبت ها و زحمات والدین
- ۱۰۵ زیاد دانستن احسان والدین و کم انگاشتن نیکی خود
- ۱۰۸ به یاد داشتن دوران کودکی و ناتوانی خود
- ۱۱۱ حُسن ظنّ به والدین و متهم ندانستن ایشان
- ۱۱۳ مطالعه عمل کرد اسوه های رفتار با والدین

فصل سوم:

وظایف رفتاری و عاطفی فرزندان در قبال والدین

- ۱۲۱ کیم آمیخته با مهرورزی و اطاعت
- ۱۳۱ سپاس گذاری و حق شناسی
- ۱۳۷ احسان به والدین
- ۱۴۸ ترجیح خواسته های والدین بر خود و دیگران
- ۱۵۲ نادیده گرفتن خنای والدین
- ۱۵۵ عاری از والدین
- ۱۶۷ شفاعت بران والدین
- ۱۷۱ خوف از مقام والدین
- ۱۷۲ فهرست منابع

بنی خنیگ
فرز او فرزند

در مکتب تربیت، سلام، نظام عاطفی در نهاد خانواده مورد عنایت بسیار است؛ زیرا حدوث و بقاء جامعه، به محبت نسل بستگی دارد و محور روابط اجتماعی، پدیده‌های میان اعضای خانواده است و جامعه در صورتی از حیات حقیقی بهره‌مند است که سالم باشد. از یک سو والدین باید با مهر و عطف و بسیل متکفل همه جانبه امور فرزندان خود باشند؛ اعم از رفاه زندگی، سلامت فرزندان، اخلاقیات، زندگی اجتماعی، تربیت روانی، معنوی و دینی؛ از سوی دیگر فرزندان صالح که مایه زینت و قدرت والدین و گویا ادامه عمر آنان هستند، باید پایبندی به لزوم گرمی داشت حرمت پدر و مادر، وظایف الهی خود را به‌ر بار آنان بشناسند و بدان عمل نمایند.

خانواده کوچک‌ترین واحد جامعه انسانی است که عوامل مختلف در ثبات یا ناپایداری آن نقش ایفا می‌کنند. رعایت حقوق متقابل اعضا در خانواده، یکی از عواملی است که موجب انسجام و ثبات این نهاد الهی می‌شود و جامعه بشری را به سمت پیشرفت و اعتلاء سوق می‌دهد؛ از این میان، رعایت حقوق والدین از سوی فرزندان، به عنوان یک تکلیف

انسانی و دینی، از استوانه‌های اصلی استحکام خانواده و تحقق جامعه پویا و قانون مدار بوده، مسیر نسل آینده را نیز مشخص می‌کند. بدیهی است که رفتار نسل‌های بعد، نتیجه رفتار این نسل خواهد بود.

اسلام برای حفظ خانواده اهمیت فراوان قائل است و به هیچ وجه، تلاشی شدن پیوند خانوادگی بین والدین و فرزندان را نمی‌پذیرد و با بیانات مختلف این مطلب را القاء و تفهیم می‌کند؛ در برخی آیات، رابطه والدین و فرزندان را سنت انبیا دانسته و از قول عیسی مسیح علیه السلام می‌فرماید: «وَعَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنْ يَدَّبُّوا بِأَنفُسِهِمْ وَتَلَوْنَ مَا فِي الْكِتَابِ تَلَوْنَهَا وَأَنذَرْتُمْ بِالْحَقِّ أَنْ يَكُونَ جَبَّارًا شَقِيًّا»^۱ «و مرا نسبت به مادر و نیکوکار قرار داده، در جبار و شقی قرار نداده است» و نیز درباره یحیای شهید می‌گوید: «وَكَانَ تَقِيًّا»^۲ «و پرهیزگار بود و نسبت به پدر و مادرش نیکوکار بود» و و جبار (و متکبر) و عصیانگر نبود.

بنگش
فرزاد فرزند

مهم‌ترین رابطه‌ای که بین انسان تحقق پیدا می‌کند، رابطه پدر و مادر با فرزندان است که نشان از وابستگی و جدایی‌ناپذیری فرزند به وجود والدین دارد. تبیین عالی‌ترین آموزش‌های اخلاقی در این زمینه، بارزترین منشور حقوق بشری یعنی قرآن برعهده دارد. در قرآن حق پدر و مادر، همان مهم دانسته شده که در کنار بندگی خداوند قرار گرفته است. چنین نگاه، از مندی در هیچ یک از روابط انسانی نظیر ندارد. ذکر این سفارش در قالب مکتب، یا الوالدین إحساناً، آن هم بلافاصله پس از امر به «عبادت خدا» و نهی از «سک‌ورزیدن به او»، همچنین مقارنت «سپاس‌گزاری از پدر و مادر» با «شکرگزاری از خدا»، از اهمیت ممتاز این آموزه اخلاقی و دینی حکایت دارد.

درست است که در فرهنگ اسلام، هریک از افراد خانواده دارای

حقوق اند و در مقابل، وظایف و تعهداتی نیز دارند؛ ولی از آن جا که در مورد والدین و فرزندان، هیچ‌گاه نمی‌توان رابطه متقابل را ملاک ارزیابی قرار داد، محوری‌ترین حقوق در خانواده، از آن پدر و مادر است. در مکتب انبیای الهی و همه نحلّه‌های بشری نیز، آموزه ممتاز احسان به والدین، مورد توجه قرار گرفته است؛ از این رو، توصیه دین به این فریضه الهی، اختصاص به پدر و مادر مسلمان ندارد.

با شناخت حقوق والدین، شناخت وظایف الهی فرزندان در قبال این دو گوهر وجودی نمی‌نماید. رعایت این حقوق از سوی فرزندان نه تنها در محیط خانه و دیرشدن و تعالی جامعه تأثیرگذار خواهد بود، بلکه از مسایلی است که در سعادتهای انسان و در آخرت و ابدیت او نقش بسزایی دارد؛ از این رو هر چند در گستره عالم حیات بخش اسلام، نه تنها در قرآن، بلکه در کلام و سیره بعضی از ائمه نیز نمود گسترده‌ای دارد و از پدران و مادران به نیکویی و عظمت یاد شده و مقام رفیع آنان ستوده شده است؛ آن چنان که یکی از برجسته‌ترین معیارهای شایستگی افراد، میزان محبت و خوش رفتاری آنان با والدین به حساب آمده است.

بایسته است دین‌مداران با رجوع به قرآن و عترت، وظایف و کالیف حکیمانه الهی مربوط به افراد را بیابند و به پیروان دین معرفی نمایند. در اجرای کردن آنها بکوشند؛ تا جامعه بار دیگر در آغوش پرمهر دین، آرامش فطری در را باز یابد و در سایه تعالیم آن، سعادت دنیا و آخرت خویش را بجوید.

در میان متون نورانی روایات اهل بیت علیهم‌السلام، که مبین و مفسر حقیقی وحی هستند، تنها مجموعه‌ای که یکجا و منسجم به تبیین وظایف فرزندان در قبال والدین پرداخته، دعای ۲۴ صحیفه مبارکه سجادیّه است که مضامین آن علاوه بر الهی بودن، بسیار جنبه انسانی و اجتماعی

دارد؛ از این رو می‌تواند دستورالعملی جهانی و بین‌المللی برای نوع بشر تلقی شود و با دقت در مضامین عرشی آن، تمام زوایای تکلیفی فرزندان، اعم از شناختی، عاطفی و رفتاری نمایان گردد.

کتاب حاضر با همین دغدغه و انگیزه، قرآن و صحیفه سجادیه محور تحقیق قرار داده و در جستاری دقیق، دستورات گران‌قدری در این باره به کف آورده، که دستمایه‌ای عظیم از آموزه‌های ثقلین برای فیلسوفان، و چراغی روشن‌گر در مسیر تحکیم ارزش‌های الهی در خانواده، نوآراه مستکین به قرآن و عترت خواهد بود و نقشی مهم در اعتلای فرهنگ دین جامع‌ه ایفا خواهد نمود.

و من الله التوفیق

